Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування відділення поліції № 2 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області 27.03.2026

м. Запоріжжя, 2026

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19^1, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 27.03.2026 групою НПМ здійснено відвідування відділення поліції № 2 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області (далі – відділення поліції).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Короткова Юлія Леонідівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Безсонов Юрій Костянтинович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Бульба Аліна Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Бізденежний Сергій Романович, представник громадської організації.

Відділення поліції є структурним підрозділом Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області та розташоване за адресою: вул. Бочарова, 17, м. Вільнянськ, Запорізька область, 70002.

Керівництво: Пазій Олександр Іванович, тимчасово виконувач обов’язків начальника відділення поліції.

Відвідування відбулося у присутності:

Пазія Олександра Івановича, тимчасово виконувача обов’язків начальника відділення поліції;

Костенко Дар’ї Анатоліївни, інспектора з дотримання прав людини відділення поліції;

Буцовського Сергія Олександровича, начальника відділу організації діяльності ізоляторів тимчасового тримання та моніторингу дій із затриманими Головного управління Національної поліції в Запорізькій області.

Штатна чисельність працівників відділення поліції становить 113 одиниць, фактична чисельність – 97 осіб, з яких 93 – атестовані працівники. Некомплект складає 16 штатних одиниць.

Відділення поліції розташоване у двоповерховій будівлі (фото 1). Вхід до будівлі обладнано пандусом, однак на момент обстеження він був перекритий решіткою (фото 2). Для забезпечення доступності встановлено кнопку виклику персоналу, яка під час відвідування не функціонувала, однак зазначений недолік було усунуто безпосередньо в ході відвідування.

На першому поверсі будівлі розміщено чергову частину (фото 3), фронт-офіс (фото 4) та приймальню громадян.

Приймальня громадян забезпечена необхідними меблями, оргтехнікою та юридичною літературою (фото 5). Доступ до неї є вільним.

Доступ до інших приміщень відділення поліції здійснюється після обов'язкової реєстрації у журналі обліку доставлених, запрошених та відвідувачів, яку забезпечує працівник фронт-офісу.

У вестибюлі відділення поліції на інформаційному стенді розміщено графік прийому громадян керівництвом, а також інші інформаційні матеріали, зокрема щодо порядку та способів звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (фото 6).

Також на першому поверсі розташовано кімнату для проведення слідчих дій та кімнати для затриманих, які не функціонують.

На другому поверсі відділення поліції розміщено службові кабінети працівників, а також «зелену кімнату», призначену для проведення опитування (інтерв'ювання) дітей (фото 7).

У відділенні поліції облаштовано найпростіше укриття, призначене для забезпечення безпеки працівників та відвідувачів у разі оголошення сигналу «повітряна тривога» та виникнення надзвичайних ситуацій (фото 8).

У ході відвідування представникам групи НПМ забезпечено реалізацію права на безперешкодний доступ до всіх приміщень відділення поліції.

Під час відвідування групою НПМ оглянуті службові кабінети співробітників відділення поліції, предметів, які можуть бути застосовані для катування чи психологічного тиску, не виявлено.

У посадових інструкціях працівників відділення поліції містяться положення щодо заборони катувань відповідно до вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Також встановлено, що весь особовий склад відділення поліції пройшов курс навчання з надання домедичної допомоги та після його завершення отримав відповідні сертифікати.

Протягом 2025 року працівниками відділення поліції затримано 62 особи, з них: 31 особу – у порядку статті 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України); 9 осіб – на підставі ухвали суду; 10 осіб – у порядку адміністративного затримання; до 12 осіб застосовано адміністративний арешт.

Станом на день відвідування у 2026 році працівниками відділення поліції затримано 18 осіб, з них: у порядку статті 208 КПК України – 10 осіб; на підставі ухвали суду – 7 осіб; у порядку адміністративного затримання – 1 особу.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування відділення поліції групою НПМ здійснено 15.03.2024, за результатами якого надано наступні рекомендації:

1. Головному управлінню Національної поліції в Запорізькій області:

опрацювати питання щодо забезпечення фінансування відділення поліції для приведення його приміщення у відповідність до національних та міжнародних стандартів ратифікованих Україною (зокрема обладнання кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником, кімнати для проведення

слідчих дій та кімнат для затриманих, доступність відділення поліції для маломобільних категорій громадян);

забезпечити контроль за усуненням недоліків, вказаних у звіті групи НПМ.

2. Відділенню поліції забезпечити:

дотримання вимог частини четвертої статті 213 КПК України щодо негайного повідомлення центру з надання безоплатної вторинної правничої допомоги про затримання осіб (в момент їх затримання в розумінні статті 209 КПК України);

недопущення випадків довготривалого перебування затриманих осіб під контролем працівників відділення поліції без поміщення їх до кімнат для затриманих та ізоляторів тимчасового тримання;

ведення службової документації, зокрема журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених, журналу інформування центрів з надання безоплатної вторинної правничої допомоги затриманим відповідно до встановлених вимог;

проведення процесуальних дій у спеціально відведених місцях з відеофіксацією.

На момент відвідування групою НПМ встановлено, що виконання рекомендацій, наданих за результатами попереднього відвідування, здійснено частково. Зокрема, забезпечено встановлення кнопки виклику відповідальної особи як додаткового засобу підвищення доступності відділення поліції для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, а також розміщено інформаційні позначки зі шрифтом Брайля для забезпечення доступу до інформації для осіб з порушеннями зору.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. У порушення підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція), у відділенні поліції кімнати для затриманих не функціонують (фото 9). Наявні кімнати для затриманих виведено з експлуатації у зв’язку з їх невідповідністю вимогам національних та міжнародних стандартів.

Перебування затриманих осіб у відділенні поліції без поміщення їх до кімнат тимчасового затримання може призводити до утримання їх в умовах несвободи під контролем працівників поліції у непередбачений законом спосіб, незабезпечення необхідним харчуванням, питною водою, вільним доступом до туалета тощо.

2. Відповідно до пункту 7 розділу VI Інструкції, з метою забезпечення прав затриманих осіб, розгляд обставин їх затримання або доставлення до територіального відділу поліції (далі – ТВП), опитування й інші процесуальні дії з відвідувачами, запрошеними та доставленими до ТВП особами проводиться в спеціально облаштованих службових приміщеннях, які розміщуються на першому поверсі адміністративного будинку ТВП та охоплюються системою цілодобового відеоспостереження, із забезпеченням можливості зберігання записів не менше 30 діб, з обов’язковим виведенням відеозображення в режимі онлайн на монітор чергового чергової частини. У разі тимчасової відсутності в адміністративній будівлі органу (підрозділу) поліції спеціально відведених та облаштованих службових приміщень або

недостатньої їх кількості для забезпечення повноважень поліції опитування й інші процесуальні дії з відвідувачами, запрошеними та доставленими до ТВП особами можуть проводитися в службових кабінетах поліцейських, визначених керівником органу досудового розслідування Головного управління Національної поліції (далі – ГУНП) або ТВП ГУНП, з відеофіксацією таких дій у встановленому порядку.

У відділенні поліції наявна кімната для проведення слідчих дій. Водночас під час відвідування групою НПМ встановлено, що слідчі (процесуальні) дії також проводяться у службових кабінетах працівників поліції та в приміщенні приймальні громадян.

Зазначене може призводити до недотримання прав затриманих осіб та не сприяє забезпеченню належного рівня прозорості і відеофіксації процесуальних дій.

Порушення права на свободу та особисту недоторканість (стаття 29 Конституції України, стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

3. Під час відвідування 27.03.2026 групою НПМ відділення поліції встановлено, що до приміщення було доставлено громадянина Т. у супроводі двох працівників поліції. Згідно із записом у журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених (запис № 557), зазначену особу зареєстровано як відвідувача. Разом з тим, у ході безпосереднього спілкування представника групи НПМ із громадянином Т. з'ясовано, що його прибуття до відділення поліції не було добровільним, а відбулося внаслідок доставлення працівниками поліції. З урахуванням наведеного, наявні підстави вважати, що громадянин Т. фактично був позбавлений свободи пересування, а отже є затриманою особою у розумінні статті 209 КПК.

Водночас встановлено, що протокол затримання уповноваженими службовими особами складений не був, що свідчить про недотримання вимог кримінального процесуального законодавства.

Відповідно до статті 209 КПК України, особа вважається затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою.

Відсутність процесуального оформлення затримання ставить під сумнів законність дій поліцейських, створює загрозу порушення прав людини та свідчить про системні проблеми у дотриманні вимог законодавства під час здійснення доставлень осіб.

Затримані особи фактично позбавляються свободи без законних підстав і гарантій, передбачених законодавством (права на захист, можливість повідомлення родичів, фіксацію часу затримання). Водночас без офіційного фіксування затримань неможливо здійснювати ефективний моніторинг і розслідування можливих зловживань або порушень.

Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) неодноразово наголошував, що відсутність належного документування факту затримання, зокрема несвоєчасне або неповне складання протоколу затримання, порушує статтю 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка гарантує право на свободу та особисту недоторканність.

У справі *Grubnyk v. Ukraine* (заява № 58444/15) ЄСПЛ зазначив, що затримання

без належного процесуального оформлення, включаючи відсутність протоколу, порушує права особи, гарантовані статтею 5 Конвенції.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України).

4. У порушення вимог пунктів 17 та 18 розділу VI Інструкції, у відділенні поліції відсутня кімната для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками.

Відсутність такої кімнати унеможливлює проведення конфіденційних побачень та позбавляє затриману особу права на конфіденційне спілкування із захисником. Європейський комітет у 21-ій Загальній доповіді [CPT/Inf (2011) 28] наголошує на питанні доступу до адвоката під час тримання в підрозділі поліції та на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводяться. Європейський комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

5. Під час вибіркового огляду журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим встановлено порушення вимог частини четвертої статті 213 КПК України, пункту 8 розділу VI Інструкції, а також пункту 2 Порядку інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363 (далі – Порядок № 1363).

Зазначені порушення полягають у несвоєчасному повідомленні центру з надання безоплатної правничої допомоги (далі – центр БПД) про випадки затримання осіб, що підтверджується такими записами журналу:

відповідно до запису № 55, громадянина Д. затримано 27.12.2025 о 19:00, повідомлення центру БПД здійснено о 20:58;

відповідно до запису № 1, громадянина К. затримано 02.01.2026 о 18:00, повідомлення центру БПД здійснено о 20:20;

відповідно до запису № 3, громадянина С. затримано 25.01.2026 о 16:15, повідомлення центру БПД здійснено о 18:25;

відповідно до запису № 5, громадянина Ф. затримано 29.01.2026 о 02:30, повідомлення центру БПД здійснено о 06:07;

відповідно до запису № 7, громадянина П. затримано 01.02.2026 о 02:00, повідомлення центру БПД здійснено о 04:30.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю).

6. У порушення Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (зі змінами), наявні у відділенні поліції санітарно-гігієнічні приміщення не відповідають вимогам доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (фото 10).

Інші порушення.

7. Вивченням стану дотримання вимог щодо обладнання та облаштування кімнати для проведення слідчих дій, визначених Положенням про кімнати для проведення слідчих дій та інших процесуальних дій в органах і підрозділах внутрішніх справ, затвердженим наказом МВС України від 18.12.2003 № 1561 (далі – Положення № 1561), встановлено, що у відділенні поліції зазначені вимоги дотримані не в повному обсязі. Зокрема, кімната не забезпечена достатньою кількістю меблів, спеціальною та організаційною технікою, а також юридичною й довідковою літературою відповідно до Мінімального переліку (додаток до пункту 2.6 Положення № 1561).

Крім того, кімната для проведення слідчих дій повинна бути облаштована таким чином, щоб її зовнішній вигляд і внутрішнє оформлення не містили ознак, які можуть створювати асоціації з місцем несвободи, а умови перебування у приміщенні не спричиняли психологічного чи фізичного тиску на осіб, щодо яких проводяться процесуальні дії. Водночас встановлено, що наявне у відділенні поліції приміщення не відповідає зазначеним вимогам, що свідчить про порушення встановлених стандартів облаштування таких кімнат і може негативно впливати на забезпечення дотримання прав людини під час проведення слідчих та інших процесуальних дій (фото 11).

8. Групою НПМ встановлено, що у будівлі відділення поліції розташований колишній ізолятор тимчасового тримання, який виведений з експлуатації. При цьому встановлено, що камери ізолятора не опечатані. Зазначене унеможливлює належний контроль за фактичним використанням цих приміщень та створює ризики їх несанкціонованого використання, зокрема для прихованого або незаконного утримання осіб (фото 12).

9. Під час відвідування встановлено окремі випадки неналежного ведення журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених осіб, передбаченого пунктом 8 розділу VI Інструкції. Зокрема, під порядковим номером 415 у журналі зафіксовано прибуття громадянина Б. до відділення поліції 28.02.2026, який перебував у відділенні з 10:05 до 15:06, при цьому у графі «Мета доставлення (прибуття)» зазначено «запрошений». Водночас встановлено, що фактичний статус зазначеної особи не відповідав внесеним до журналу відомостям, оскільки громадянин Б. був затриманий, що підтверджується протоколом про адміністративне затримання. Крім того, у журналі відсутні відомості щодо вжитих стосовно цієї особи заходів (складено протокол, відібрано пояснення тощо), що свідчить про його ведення з порушенням установлених вимог та не забезпечує належної фіксації обставин перебування особи у відділенні поліції.

10. Незважаючи на вимоги пункту 20 розділу VI Інструкції, у журналі інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим відсутні записи про проведення конфіденційних побачень затриманих із захисниками із зазначенням часу початку таких побачень та їх закінчення.

11. Під час відвідування встановлено порушення права громадянина Т. на отримання правничої допомоги. Зокрема, 26.02.2026 о 22:31 слідчим відділення поліції здійснено повідомлення системи безоплатної правничої допомоги за єдиним телефонним номером 0-800-213-103 про фактичне затримання громадянина Т. Відповідне повідомлення було зареєстровано диспетчером регіонального центру БВПД за № 3-08-2026-000200 о 22:31 26.02.2026.

Разом з тим встановлено, що упродовж тривалого часу після здійснення

зазначеного повідомлення участь захисника забезпечена не була, адвоката не призначено. Лише о 07:30 27.02.2026 регіональним центром БВПД видано доручення № 3-08-2026-000590 на надання правничої допомоги громадянину Т.

Таким чином, з моменту фактичного затримання та повідомлення центру БВПД і до моменту видачі доручення на захист минув значний проміжок часу, протягом якого громадянин Т. був позбавлений можливості реалізувати своє право на захист.

Зазначене свідчить про недотримання вимог статей 20, 42, 48, 49 КПК України, якими гарантується право затриманої особи на невідкладний доступ до захисника, а також пункту 7 Порядку № 1363.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції в Запорізькій області:

забезпечити контроль за усуненням порушень, виявлених у ході відвідування відділу поліції;

розглянути можливість фінансування ремонтних робіт з метою відновлення функціонування кімнат для затриманих, облаштування кімнати для проведення конфіденційних зустрічей затриманих осіб із захисниками, приведення кімнати для проведення слідчих дій у відповідність до вимог Положення № 1561, а також облаштування санітарно-гігієнічного приміщення з дотриманням принципів доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

вжити заходів щодо опечатування камерних приміщень колишнього ізолятора тимчасового тримання з метою унеможливлення їх використання для утримання осіб.

Відділенню поліції № 2 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області:

відновити роботу кімнат для затриманих та забезпечити належні умови утримання відповідно до норм міжнародного та національного законодавства;

зобов’язати працівників відділення поліції проводити слідчі (процесуальні дії) із запрошеними, доставленими та затриманими особами в кімнаті для проведення слідчих дій з їх відеофіксацією;

забезпечити дотримання вимог законодавства під час здійснення доставлень осіб, які вчинили правопорушення, до відділення поліції, шляхом процесуального оформлення затримань таких осіб;

облаштувати кімнату для конфіденційних побачень затриманих осіб із захисниками;

забезпечити дотримання вимог законодавства щодо негайного повідомлення центрів з надання безоплатної правничої допомоги про затримання осіб;

вжити заходів щодо облаштування санітарно-гігієнічного приміщення з дотриманням вимог доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення або забезпечення його розумного пристосування;

привести кімнату для проведення слідчих дій у відповідність до вимог Положення № 1561;

забезпечити належну перевірку правових підстав доставлення громадян до відділення поліції з документальним підтвердженням мети перебування;

забезпечити належне ведення журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених;

забезпечити внесення до журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим записів щодо конфіденційних побачень затриманої особи із захисником із зазначенням часу їх початку та закінчення.

Південно-Східному міжрегіональному центру з надання безоплатної правничої допомоги:

вжити заходів щодо забезпечення дотримання гарантій права на захист затриманих осіб шляхом призначення адвоката та оформлення доручення на надання безоплатної вторинної правничої допомоги у строк не більше однієї години з моменту реєстрації повідомлення про затримання, а також забезпечення своєчасного прибуття адвоката до місця перебування затриманої особи.

До звіту додаються: фотоматеріали на 2-х арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини **Юлія КОРОТКОВА**

Фотоматеріали

Фото 1

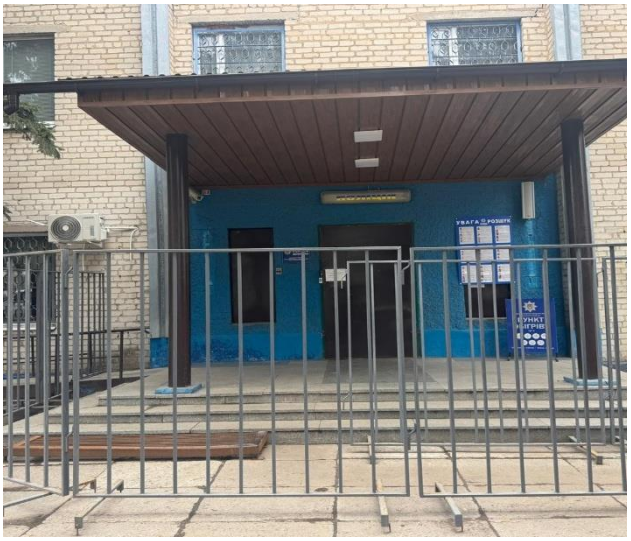

Фото 2

Фото 3

Фото 4

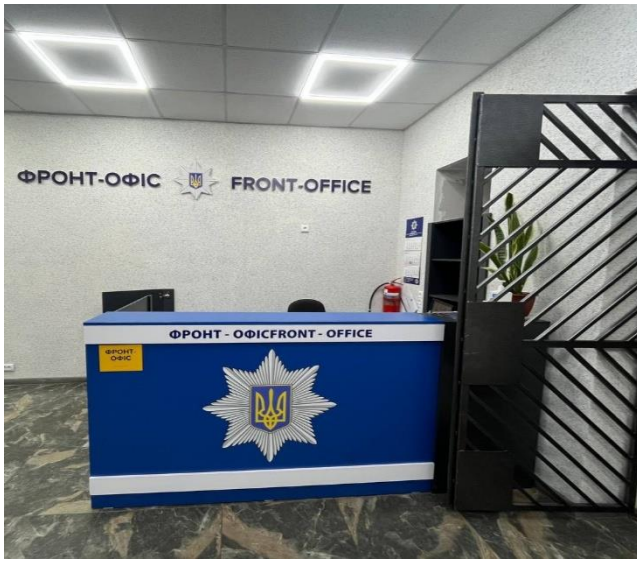

Фото 5

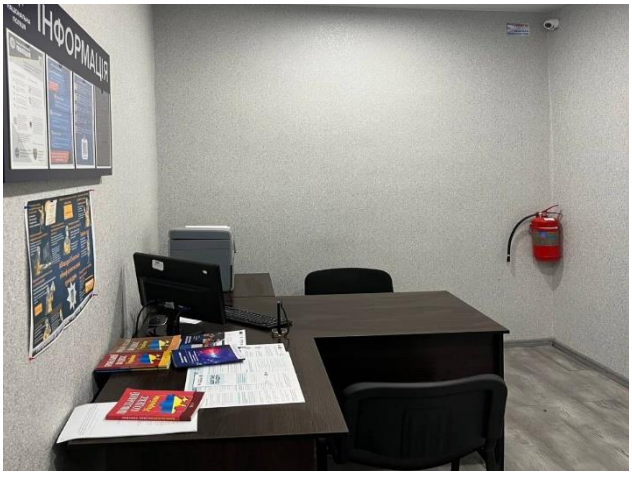

Фото 6

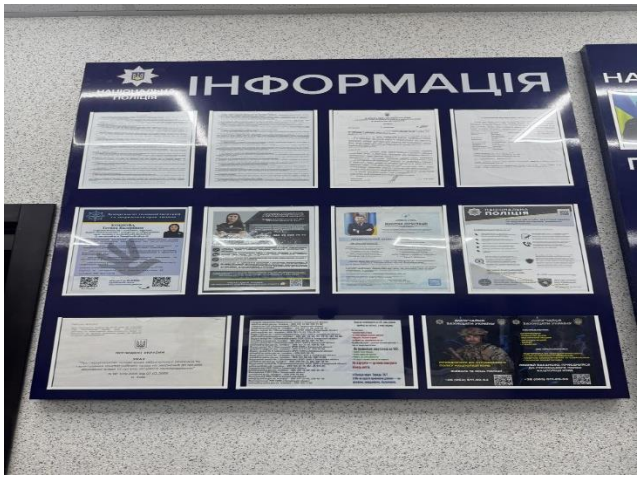

Фото 7

Фото 8

Фото 9

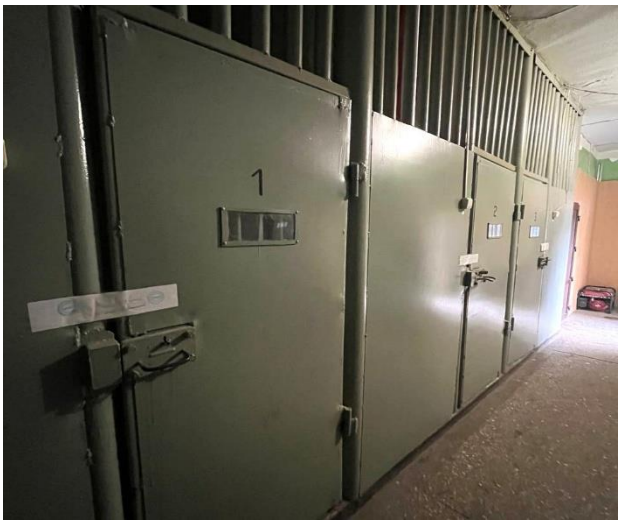

Фото 10

Фото 11

Фото 12

